

אביב יש רבים המקפידים לילך לבית-כנסת ולחזור כשהם עטופים
בטליתותיהם ואינם חוששים לכלום.

☆ ☆

☆

ודע שלא כתבתי לך אלא בצמצום רב בנושא גדול ועמוק זה,
ממש די-השיב על שאלתך בלבד, ובעזרת הי"ת עוד חזון למועד
לשוב לכתוב בנושא חשוב זה, בכמה נקודות חשובות שהתעוררתי
בהם בשעת כתיבת השורות הנ"ל.

אך רצוני לסיים בדברי מרן החיד"א בספרו פתח-עינים (מסכת
בבא-מציעא ל), דדוקא בדברים שבין אדם למקום הוא דהפטור מן
הדבר ועושהו נקרא הדיוט, אבל בדברים שבין אדם לחבירו כל
העושה לפניו משורת הדין תבוא עליו הברכה עכ"ל. וכפי היוצא
שם בפשיטות מן הסוגיא עיין שם. ומכאן נבין ונעמיק כמה גדולות
וחשובות הן מצוות שבין אדם לחבירו, שלגבי המקום הפטור מן
הדבר ועושהו נקרא הדיוט, ולגבי חבירו תבוא עליו הברכה.

כב

כניסת נשים לבית-כנסת בשעת תפלה

הגני מאשר קבלת מכתב כת"ר מ"בין כסא לעשור" התשמ"ז
בענין דלהלן:

"לפני כמה שבועות, התקיים בר-מצוה בבית-הכנסת "גאולת
ישראל" וכו' וקרובת משפחה של בר-המצוה, שישבה בכסא גלגלים,
היה קשה לה לעלות לעזרת הנשים ונכנסה למטה לעזרת הגברים,
מאחורי הבמה.

כשראיתי שאשה יושבת בבית-הכנסת, בקשתי את אחד הגבאים

שיגיד לה לשבת ליד הדלת מבחוץ, אבל האשה כעסה ופתחה בטענות שהיא קרובת משפחה ורוצה לראות את הטקס מבפנים. שאלתי: האם היינו צריכים לוותר לה, או להפסיק את התפלה עד שתצא כדי שלא יהיה ח"ו פתח על להבא".

בטוחני שכב' לא היה שולח אלי שאלה זאת, אלמלא הצורך בתשובתי כדי למנוע פרצות בעתיד, ואולי בגלל אי אלו מתפללים שיתכן והצדיקו מעשה האשה. ולכן ארחיב קצת הדבור בבעיית זאת שאנכי רואה בה צורך שעה גדול ביותר, ואחת הבעיות הקשות בחברתנו הדתית.

כי לאחרונה רבו המתפרצים בתוך הצבור הדתי להתיר את הרסן ההלכתי ששם גבול בין שני המינים. ואם היום נחריש על אשה חולה שנכנסה עם כסא גלגלים לבית-הכנסת, מי לידינו יתקע שמחר לא תתבענה נשים "דתיות שומרות מצוות" להקצות להן מקום בתוך בית-הכנסת, ואולי תחלה בפנה מסויימת, ואחר כך מי יודע לאן נגיע. וכבר ראיתי במו עיני בבתי-כנסת אורטודוקסים באמריקה, שנשים ישבו בצד השמאלי של בית-הכנסת, והגברים מצד ימין ללא כל מחיצה ביניהם, ונמצאת תערוכת נשים וגברים, אלה מימין ואלה משמאל, כי לדבריהם זה פגיעה בכבוד הנשים להושיבן בעזרה נפרדת. הצעתי להם שלפחות יקצו החלק האחורי לנשים והקדמי לגברים, וטענו למרבה הצער שגם זה יהיה פגיעה בכבוד הנשים. לצערי רואה אנכי שגם בארצנו הקדושה נפתחה הדרך אף כי עדיין בראשיתה להריסת המחיצות בין שני המינים בקרב המחנה הדתי. בראשונה אציין שאין כמו תורת ישראל החולקת לאשה את כל הכבוד הראוי לה, ואין זה המקום להרבות בציטוט, ועיין מ"ש בזה מקצת מן המקצת בספרנו "מקור-חיים השלם" חלק חמישי פרק רל"ט, והדברים ארוכים וידועים.

אבל סבת ההפרדה בין המינים שהיא אחד הדברים החמורים ביותר בהלכה ובתפיסת היהדות, נעוץ במציאות הטבעית שאין

בשום פנים דרך להתגבר עליה, וברצון התורה לקדש ולטהר את חיי האומה, ואפרש דברי:

הקב"ה בורא העולם, "יצר את האדם בחכמה", והטביע בו את היצר המיני שבלעדיו אין שום קיום לעולם (עיין יומא ס"ט:). ורבותינו הקדושים שישרים וכנים היו, לא הסתירו מעולם חרדתם מן החטא בעקבות יצר תקיף זה, ונזהרו מאד באיסור יחוד, וכן אמר ר' מאיר הזהרו בי מפני בתי, ור' טרפון אמר הזהרו בי מפני כלתי (קידושין פ"א). ואביי הצטער מאד כאשר הרגיש בתוקף יצרו (סוכה נב.). ואמרו שם כל הגדול מחבירו יצרו גדול ממנו. מכאן נובע כל חומר ההפרדה בין המינים, ולכן קראו רבותינו להפרדה זאת בשמחת בית-השואבה ע"י התקנת עזרה מיוחדת לנשים לבל יתערבו גברים עם הנשים "תקון גדול" (שם נ"א:), ועיין עוד שם כי אין באפשרות להאריך בציטוטים (וכבר הארכתי בנושאים אלה בספרי "עשה לך רב" חלק ג' סימן מ', ובחלק ד' סימן נ"ו, ובחלק ה' בתשובות הקצרות סימן קי"ז).

ולכן, אין שום אדם רשאי לומר גבור אני, ואדרבא עיקר גבורתו של אדם היא לגדור עצמו שלא יבוא לספק הרהור עבירה, וכ"ש כאשר מדובר בבית-כנסת בשעת התפלה. אין ספק שמציאות אשה שם אף אם מרותקת היא לכסא גלגלים מונעת מן היושבים בקרבתה רכוז של קדושה בעבודת ה'.

והנה כב' לא כתב לי מה הוא גילה. לכן אף אם נניח כי זקנה היתה, הרי שעדיין יש מקום למנוע דבר זה משום מיגדר מילתא בעתיד כי אין לדעת אם תותר הרצועה, ירצו מחר קרובותיו של הבר-מצוה להיות סמוך לו בשעת עליתו לתורה, וחובתנו לעשות משמרת במקום קדוש.